

Oglasi, priopštena itd. ... Novci za predbrojbu, oglašje itd. ... Kod naručbe ... Tko list na vrijeme ... Ceokovnog računa br. 247249.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu malo stvar, a našloga sve poljuvari. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o pošta.

Netisani dopisi se ne vraćaju ... Preplat za postarom stoji: 10 K u obće. ... Uredništvo i uprava nalazi se u ... (Via Sissano), kamno nekla se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavalac Josip Hain. U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Predstavka

uručena presvj. g. biskupu dru. Naglu od izaslanika svih župa dekanata pazinstog, pičanskog i krsnoga žepićkog prigodom njegovog pohoda u Pazinu. Vaša Presvjetlosti! Kadno su apostoli Slavens, sv. Ciril i Metod, nadahnuti duhom svetim, postavili se vjestnicima Kristove vjere među slavenskim moćnim plemenima predali su njima iakođer u amanet bogoslužne knjige; ustanoviv tako bogoslužje u slavenskom jeziku. Nije dvojbe, vodila njih je kod toga poletna prorokova pobuda: 'Hvalite Gospoda svi jezici, pohvalite jega svi ljudije', — vodila njih je kod toga providnost božja, ona ista, koja je i apostolom nazivne crkve dala dar jezika, kad su počeli navješćati riječ božju i; uzveličati slavu Boga i Isusa Krista spasa našega. I gle čuda! što neizmognu, ćete obuzvanih teutonkih Križara, i s njima one združnog zapada, to učini riječ siromašnih kaludjera, te od sjevernog do jadranskoga i egejskoga mora zamijne zrakom sloznoj glas slavenskih plemena i 'Slava v višnjih Bogu' i vjeruje u jedinoga Boga. A što Rim? Kadno griješni jal i zlobna sebičnost latinskih teutonkih biskupa dotjera naše apostole kao heretike i razkolnike u vječni grad. Providnost božju htjede da osvadbici njihovi padnu razkrinkani u u hramu sv. Petra odjeknu slavenski poj Bogu stvoritelju, navješćajući tako ciolom svijetu, da je Bogu ugodan taj glas, ma gdje je jedan Slaven bio, te da latinski jezik ne dopire sam do njega. 'Visok nad vsjemi jeziki gospod i nad nebesi slava jega'. Petrovi nasljednici, uvidjajući i smatrajuć jezik sredstvom za uzveličanje 'Gospoda' i širenje njegove crkve, dadeše oblast sv. Cirilu i Metodu, da i dalje šire riječ božju slavenskim pućima, uporabljajuć kod toga slavensko bogoslužje.

I nek se zabilježi; da uporaba slavenškoga bogoslužja nije nikada, do našnjih dana; bila ograničena na pojedine crkvene občine. Tako je eto u Istri sa dolaskom hrvatskog pućanstva došlo u uporabu i slavenško bogoslužje. Svjedoče nam to mnogobrojni spomenici po crkvah naših, a svjedoči i obstojnost, da još i dandanas u većem dielu naših crkva je u uporabi takozvani 'Scavet', koji nam je prenio u latinska slova dio bogoslužja prije obstojećeg jedinog u glagoljskih slovih. Još u početku XVII. vieka u cjelo biskupiji koparskoj nisu bile nego tri župe, u kojih je obstojalo latinsko bogoslužje, dočim u svih ostalih bilo je slavenško. Posvjedočava nam to koparski biskup Nardin, rodom Padovanae, u svojoj 'Gorografa ecclesiastica di Capodistria'. A ako je tako bilo u onom dielu Istre, kojim je vladala mletačka skupnovlada, tim više se to mora smatrati obstojećim za ostali dio Istre, koji nije spadao pod taj upliv. Je li iza toga u gdjekojih naših crkvah radi pomanjkanja slavenskih zlobnom rukom uništenih bogoslužnih knjiga, radi pomanjkanja nužne poduke u glagoljskih pismenih svećenikom, ili radi nemara ovih, da se sami u islih podučte, diomično ili posve izeznilo slavenško bogoslužje, može li se za to uzlrvditi, da su narod naše ili odnosno crkve lišene od vajkada pristojeeeg njim prava? Takovoj tvrdnji protivila bi se krsćanski uzgojena savjest. Tko nije u stanju, da vrši svoje pravo, nemože se smatrati, da ga se odrekao. A u takovom položaju nalaze se skoro sve crkve širom Istre, jer uz male iznimke kod svih je nestalo tečajem vremena slavenskih bogoslužnih knjiga, a da se pozvani za to čimbenici nisu potrudili prikrbiti nove. Tom okolnošću hoće, da se koristi u našoj zemlji onaj živalj, koji ide za na-

rodnošnim uništenjem našega puka, i radi toga hoće da mu svuda izčupa njegov jezik i usli svoj. Crkvena oblast najnovijim svojim nastojanjem, da koliko više skrći i ograniči slavenško bogoslužje, postavila se u službu naših narodnih protivnika. To nastojanje mi nemožemo smatrati, da je nadahnuće od Boga i po Bogu, nego od neprijatelja njegova i njegove crkve. Hoće li crkvena oblast, da inju ubrojimo u neprijatelje našega naroda? Ako to želi, neka prošlredi na započatom putu, ali tada će bit ona odgovorna pred Bogom za sve sablazni, koje nastanu u dušah naših. U tvrdnoj nadi, da crkva naša ima biti majkom svih naroda, mi se utičemo Presvietlosti Vašoj preponiznom molbom: 1. da uznastoji kod kongregacije vrhu obreda o ukinuću odredbe 5. augusta 1898. 2. da narodu našemu, a po tom i svim našim crkvam bude priznato i uzdržano slavenško bogoslužje. Pazi n, dne 30. junija 1903. Podpis 50 izaslanika.

dali ovoj talijanskoj 'don Quichoteriji' i to, da su oni odista skinuli ono zvono sa zvonika i povukli ga na groblje, ali ga na tamošnji zvonik nisu mogli smjestiti jer je otvor dotičnog zvonika bio preuzak. I to da je 'l'intelligenza del paese' pred kojom i same c. kr. oblasti nemogu da sakriju svoje udivljenje. Medjutim s naše je strane već providjeno za zvano na kastelirskoj školi. 4. Jednorazrednica u Opatiji. Liep broj djece, što marljivo polazi tu našu školu, dokazom je, kako se c. kr. oblasti skrbe za prosvjetu i napredak našega puka. Zalostno je to, da u Opatiji, gdje jedan jedin naš čovjek plaća više poreza nego li cela občina Uaga, da u toj Opatiji — u svjetskom ljčićstvu — 150 hrvatske djece nema no jednoga učitelja od zemlje uzdržavn. Medjutim mi smo i za tu školu poduzeli iste korake, ko i za onu u Voloskom — pa se nadamo, da će se jednom i toj anomaliji učiniti kraj, naime, da će što prije zemlja preuzeti pod svoju režiju i našu školu u Opatiji. 5. Jednorazrednica u Štokovcima. U fanjskom je izvješću potanko ocrtan način, kako je družba došla do šk. zgrade u Štokovcima — občina Sv. Vincenti. Radilo se naime o tome, da se pretete 'Legu', da nam se ona ne ugnjezdi u onom čisto našem kraju. Pošto je trebalo na dotičnoj zgradi izvršiti više raznih popravaka, to je otvorenje napomenute škole uzsljedilo istom u jeseni prošle godine i to 7. studenoga 1902. U tu je školu upisano oko 50 djece, ali nadamo se, da će taj broj doskora ponarasti. Narod će upoznati blagodat škole, pa će rado slati u školu i djevojčice, što sada riedi i čine, jer se u nekom dielu našega puka za žensku naobrazbu u obće vrlo slabo ili nimalo ne mari. 6. Jednorazrednica u Livadama. Na toj je školi do konca lanjske šk. godine službovao učitelj Adolf Radić, ali pošto je od družbe zatražio odpust od službe i zadobio ga, naše je ravnateljstvo na školi u Livadama namjestilo učitelja Ivana Nežića, koji je do tada službovao u družbinjoj školi u Vabrigi. U školu u Livadama upisano je 79 djece obojega spola, što očito pokazuje, kolika je bila potreba, da se u onom mjestu otvori hrvatska škola. Vele, da će i 'Legu' sagraditi u Livadama svoju školu, ali naša škola ne će od toga trpjeti ništa, jer je onaj naš narod tamo čelican

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ (Nastavak)

3. Dvorazrednica u Kasteliru. Unatoč bezočnoj agitaciji, što ju Talijani i Talijanši čine za 'Leginu' školu u bližnjim Labincima, naša škola u Kasteliru napreduje od godine do godine sve to više. U tu je školu upisano do 115 djece, koja su za uviek otela tudjinskoj zarazi. A što se nije sve pokušalo, da se ta naša škola uništi. Evo jednog od manjih primjera: Ima u zvoniku župne Kastelirske crkve zvono, koje je redovito pozivalo našu djecu u družbinu školu. Obćinskomu glavarstvu u Vizianadi, pod kojega upravu spada i kastelirski zvonik, nije to pravo bilo, već je prošloga mjeseca izdalo nalog, da se ono nedužno zvono makne sa zvonika i prenese na groblje. Time će, misljahu ozbiljno vižinadski Talijanši, odzvoniti i družbinjoj školi u Kasteliru. Još ćemo do-

trajati donesl! Hoćeš li, da ih držiš kroz cijelu godinu čisto i u ređu, moraš ih iza svakoga kvartala barem kakvu trećinu opet napisati, jer njejkoje dobiješ podrpane druge opet zamazane, a čak i po koju 'zamočenu' uljem ili petroleumom. Pa ipak ne smije da bude učiteljstvo u obćinim slućajevima tiranom, jer valja da uzme u obzir onu silnu biedu i veliko siromašstvo našega puka, te se u mnogim prilikama pridesi, da nema diete kamo ni da položi svoje viesti. A tko će nama jamčiti, da si s njima učitelj ne može naući kakvu priljepćivu bolost? Evo, ovo sve je naše skromno mnjenje, usljed kojega bolje bi, da se napusti izdavanje školskih viesti, kako se je već napustilo mnoga slična školska poduzeća. Ili barem da se izdavanje stegnu na konac školske godine, ako se ih baš nikako ne može obustaviti, ili pak kad diete prestopi iz jedne pućke škole u drugu. A moglo bi se ih izdavati pojedinim učenicima tekar onda, ako to zažele njihovi roditelji ili skrbnici.

PODLISTAK

Školske viesti. Pise: Vlako Rubčić. (Konac) U koliko pak koriste školske viesti samoj djeci? Hm! Tko pozna narav djetinju, zaključiti će dvojbene glavom. Školskim viestima svrha je takodjer, kako već spomenusmo, da se djecu potiče na marljivo i ustrajno napredovanje u naucima. Mi, n. pr. u koliko imamo školske prakse, riedko naišli smo na slućaj, gdje bi one baš vidljivo djelovale u gornjem smjeru. Mi imamo obćino navadu kod djetlenja spomenutih viesti, da sami čitamo redove pred ciljem razredom uz dodatka zgodnih opazaka. Pak što smo najviše puta opazili? Opazili smo, da slabi redovi tek za čas djeluju nepovoljno na diete dok ih napokon baci preko ramena, pa nikomu ništa. E, šta ćemo? Diete kć diete! Školske bi viesti istom onda možda najješto koristile djeci, kad bi znala, da

ih kod kuće čeka radi njih ili 'bombon' ili — palica. Nu i jedno i drugo biele su vrane u prostoga puka. Mi služimo na školi, gdje se uveo hvalevriđdan obćaj, da se koncem školske godine diete odlikasima nagrade, a uz to razdielje se medju mladje posebne školske izvještaje sa imenikom dobro ućeće se djece. Dopustiti će nam se, da na svakako ovaki školski izvještaji, ponajpače pak nagrade kud i kamo bolje ma mmo za djecu, nego li su školske viesti. Pa što opažamo? — Opažamo, da su riedi, koje slavohlepleje ili pohlepa za nagradama tjera da bolje uće. I kad nebi školske nagrade imale plemenitiju svrhu, biva naime, da u puk turaju koriste knjige, bio bi novac izdan za nje gotovo kao u more baćen. Ta molim vas, koliko ima djece tako željezne volje, da će čak za desetak mjeseca unapried računati. Za našega djetinstva rabili su učitelji kojekakve 'Flaisszetele', e da nas tim gone na ustrajno i marljivo ućenje, pak i te

'Flaisszetele' napustilo se, jer se opazilo, da nemaju smisla, jer za djecu može se često upotrebiti rečenica: vuci magarca na most, on ne će ako ne pod most. — Evo, ovo smo htjeli kao primjer navesti, pak kada ne pomažu Bog si ga znao koliko nagrade, borme ne će ni školske viesti činiti čudesna. Ovo, što smo do sada naveli, nriesmo nabacili tek onako iz inada ili u vjetar, već više manje iz vlastitoga iskustva. Moglo bi nam se napokon predbaciti, da će se puk s vremenom priučiti na školske viesti, pak da će se onda poloditi zaželjeni uspjeh. Dopuštamo. Nu to će se po našem mnienju polučiti tek iza jedne generacije, a ipak moguće ni onda u tolikoj mjeri, da će se izplatiti, da već sada učiteljstvo s njima gubi toliko dragocienog vremena. A ne će se izplatiti ni druge neugodnosti, što ih snasa učiteljstvo kod izdavanja istih viesti. Uz gubitak vremena ima se dabome i truda dok se izpuni kakvu stotinu i više tih viesti. A kakve li se ima pokore, kad ih djeca

naših najednom Talijani (vraća bi im se posla folke patnje za drugoga prve kaplje krevi, koje Hrvat lije za samoga sebe i za svoju slobodu i izvješt da si Hrvat slobodu, a ako treba, da si ju krvlju izvjuje — i krv će svoju dati, ali će ipak Hrvat slobodan jednom odahnuti. I kao što mi danas dielimo sa braćom tugu i žalost, tako ćemo se jednom zajedno bratski zagriliti i veseliti. Živio narod Hrvatski (Živio! Živio! ni kraja ni konca, tako isto dugotrajni živio i govorniku).

Na to je prihvaćena rezolucija odgovarajuća položaju i svi se rastadoše, zadovoljni što učinise rodoljubni dužnosti.

Liepo je dakle od Vas, braćo Puntari, što ste tako mnogobrojno pohrili na današnji sastanak, da izrazite svoje ogorčenje nad postupkom protiv jednokrvni braći u banovini. Sretan je slučaj što smo se svi sastali baš na dan sv. Antona. I pošto braćo Puntari niste u stanju pružiti braći Hrvatima drugu, van moralnu pomoć, zato na današnji dan utecite se također i sv. Antonu vraćom molitvom, neka on, koji obiluje milostima, izbodi pred svemoćnim Bogom za patnike Hrvate od Boga milost i od ljudi pravo jedinstva i slobode. Živili patnici Hrvati, živili Puntari! (Živili Hrvati i Živio Antontić!)

Kad se narod utišao, podieli predsjednik našemu obćeljubljenomu i televrjednomu župniku i mještaninu Franu Žic, koga je skupština sa zaslanom pozdravila na čemu on zahvali pak izreče ovaj govor, kojim narod do suza ganuo:

U Hrvatskoj praskaju puske i proljeva se krv. Novine kažu da ima 11 mrtvih, na stotine ranjenih, a na hiljade u tamnice bacenih. Broj ubijenih neće se tako brzo savietati, jer se sada ovdje nesmije ništa u sviet javljati. Sirote naricu za poginulim roditeljima. A zašto to krvproliće? Je li Hrvatski narod pobunio se proti svomu vladaru? Je li se taj narod dao na razbojstvo i otimačinu? Vi ste već od gospode predgovornika čuli, da taj narod nepita drugo, nego svoja prava, on hoće da samo obrani svoj dom pred tuđjom silom i dčmaćenju izdajom. I zato se diže nanj vojaka, i zato se krv njegova lije. A Hrvat pita, jesam to za služio? Zar time, što sam četiri stotine godina svojom krvlju branio Europu od azijskih tmina; zar time, što sam na poteke krvi lievao, a uvijek za drugoga? — Braćo, da vidimo živinče, gdje ga gospodar muči, nam se u srcu smili. A tamo je mučen jedan plemeniti kršćanski narod, pak kako da nam ga nebude žao? a taj je narod Hrvatski narod, to su naša krvna i rodjena braća, pak je i pravo i dostojno, što smo se i mi skupili, da našoj braći preko mora i gora pošaljemo naš bratski pozdrav, da dokažemo, da u našim srcima ima samilosti prema trepečeru i ugnjetnomu branu. Znamo mi, da od ovoga našega sastanka neće biti osobite koristi prognanjoj braći našoj — ali oni će za ovaj naš sastanak ipak saznati, i biti će im barem malena utjeha u teškim časovima koji ih snadjoše.

Divna je njihova borba; sav joj se sviet divi, i svatko, koji ima ikoliko plemenitosti ljudske u sebi, diže svoj glas u prilog Hrvatima i prosvjeduje protiv tiranije i crne nezahvalnosti. Hrvati pokazaoše, da su pravi potomci svojih djedova, koji junački znadoše lievati krv i onda, kada ju za tuđnjina lievaju. Al i diglo se muško i žensko; staro i mlado, na obranu svojih prava, i svatko, kao da čuti da su ovo

tal. naukovnim jezikom. 3) Mjesto ravnanjućeg učitelja III. reda u Gologoric, Kašćerji, Pazni i Vranji, sa hrv. naukovnim jezikom a tal. kao predmetom. 4) Mjesto učitelja III. reda u Sv. Petru u Sumi i podučitelja u Tinjani sa hrv. naukovnim jezikom a tal. kao predmetom. 5) Mjesto podučitelja u Zminju i Pidu sa hrv. naukovnim jezikom a tal. kao predmetom.

Molbe valja uložiti propisanim putem do 31. srpnja.

Upisivanje učenika za I. razred na c. kr. državnoj gimnaziji u Pazinu za nastajnu školsku godinu 1903—1904 obaviti će se dne 16. srpnja i 16. i 17. rujna l. g., a prijamni ispiti biti će dne 16. srpnja i početkom nove školske godine dne 17. rujna. Tko želi biti primljen, valja da se prijavi od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika te ima donijeti sa sobom kršćenicu (biljegovann), kojom će dokazati, da je navršio deset godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1903. Ako je pohađa pučku školu, ima prikazati i svjedodžbu polaznicu, propisanu min. naredbom 7. travnja 1878 br. 5416.

Na prijammom ispitu za I. razred zahtijeva se: a) iz nauka vjere onoliko, koliko je propisano za prve četiri školske godine pučkih škola; b) iz hrvatskoga jezika okretnost u čitanju i pisanju, poznavanje pravilnih oblika, vještina u razglabanju proste i raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgovora; c) iz računstva četiri glavne vrste računa sa cijelim brojevima pismeno i usmeno.

Svaki prijavnik ima platiti pri upisivanju 4 K 20 h za upisarinu i 2 K kao prinos za učila. — Upraviteljstvo c. k. drž. gimnazije u Pazinu, dne 5. srpnja 1903.

Sjećajte se "Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ca da te Zminjski krnjeli staviti opela muziku, ako predobiju obćinu, kako u Šavincenti.

Jur. Prva nas je koštala 800 florina, štrumente su pobrali, ne verujem da te se Zminjel pustit prevarit po drugi put.

Fr. Ti si Jure pravi. Jurici, sada imaju štrumente, ali kapelmajstora nije čim plaćati.

Jur. Razumin, sada bi steli nać jednoga sa 700 florina a da ga plaća komun.

Fr. U se, ali će im presisti, naka se deverte na svoj žep — kad ih muzika pjaža, a nam je dosta da zakantamo. Još hrvatsko ni propalo!

Fr. Ma da se, Jurino moj, na nas jade na Voloskem sude.

Jur. Neka se zuju ako njim ni pravo.

Fr. Da ca j' to trebe saku malu na veli zvon obesit.

Jur. Ca j' ono za njih mala?

Fr. Njim se para, ma da j' ono kade druge, bi kigod iz službi frknul.

Jur. Vero bi, da j' naš čovek.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

† Ivan Belec. U četvrtak preminuo je ovdje nakon kratke bolesti pred gosp. Ivan Belec, kanonik sustolnoga kaptola u Puli. Pokojni Belec služio je više godina na Labinštini kao župnik, gdje je bio tamnošnjemu našem narodu nesamo duhovni pastir, već i iskreni prijatelj i savjetnik. Imenovan nedavno kanonikom sustolnoga kaptola u Puli, preselio se amo, gdje ga dočekao talijanski listovi ruglom i pogrdam kno tobožnjeg hrvatsko-agitatora i nemirnjaka, premda se on u Puli nije htio niti upoznati s narodnim krugovima. Bio je vrlo mirne i blage naravi, odličan svećenik pa mu klčemo iz dna zahvalna srca: Viečni Ti pokoj, čestiti svećenice!

Koncertat, stono ga je priredila naša podružnica sv. Cirila i Metoda u subotu dne 4. t. mj. izpao je najljepše. Oko 9 sati napunila se prostrana dvorana „Prvog istarskog Sokola“ narodnog obćinstva, koje je uzhitom pratilo sve točke obširnog programa. Osobito krasno izvedeni komadi

tamburiranja, Brozeva „Fantazija“ za kvintet i njegov „San“ za celi zbor zadiše, publiku, koja je burnim pljeskanjem izhodila, bio jednog i drugoga komada. Školska djeća se izkazao u deklamovanju i pjevanju, a naročito u predstavljanju satigre „Mani clown“. Koncertat je završio s tombolom, na kojoj se je izdriebalo devet krasnih, baš gospodskih darova. — Ovaj je ovo bio pokušaj, da se u Puli i Prvi načinom koristi našem školskom društvu, pa se je pokazalo, da ima naroda, koji baš želi ovakvih zabava. Podružnica će se obogatiti za koju stotinu kruna, a narodna stvar u Puli dobiti će novu pologu, za svoj razvoj.

Da je koncertat izpao sjajno, ide hvala u prvom redu neumornog nadučitelja g. Jehošća, koji nije imao ni mira ni počinka u pripravljanju djece, pjevača i tamburara. To je učitelj narodne škole!

Kako uvijek, tako i u ovoj prilici dala se na delo i kita rodoljubnih, gospodja i gospojica (Mezulčićeva, Kandušerova, Zucconova i Serdočeva), koje su pripravljanjem zastava i yrpca i sakupljanjem darova za tombolu izkazale osobiti mar za narodnu školu. Svima srdačna hvala i do vidova u jeseni.

Podpora trgovačke komore u Rovinju. Trgovačka komora u Rovinju pružila je obrtnoj školi u Poreču podporu od 300 kruna. Hoće li kada ta komora pružiti podporu kojoj našoj obrtnoj ili delavskoj školi?!

Porota (jurati) u Rovinju. Čitamo u talijanskim novinama, da će se porotno zasjedanje u Rovinju započeti dne 24. kolovoza l. g., a predsjedati da će g. Tušar i kao njegovi zamjenici gg. Kümmerlin i Devescovi.

Pošto će i ovaj put ići većinom za hrvatsku kožu, prosvjeduemo proti tomu, da se porotna zasjedanja oglašuju od privznog suda u Trstu sa samo talijanski i da se imenuju predsjedateljima ljudi a ja Kümmerlin i Devescovi, koji neznaju ni riječi hrvatski. Da nije žalostno bilo bi bogme već prebederalo, po stoti i biljaditi put spominjati to vječno zapostavljanje hrvatskoga jezika od strane najviše sudbenih oblasli. Što ćemo se čuditi, da mladi talijanski sudci ne mare ni malo za naša jezikovna prava, kad nam ih tako bacaju pod noge Kindigeri, Tušari, Urbancich-i? Figurarse!

Živa voda u Rovinju. Mi smo opepatovno izatkunuli nemarnosti talijanske gospode u Istri u pogledu nabave pitke vode u pojedinim mjestih naše pokrajine. Medju najnesretnija mjesta u tom pogledu spada grad grad po veličini — naime Rovinj. Tamo dovaža posljednje doba neprestano carski brod iz Pule vodu, koju diele siromašnomu građanstvu. Na obćenite prituzbe nižih slojeva građanstva maknuse teda negda i velika gospoda te počese misliti i na to, kako bi svojim sugradnjanom dobavili toli potrebite vode. Oni dadoše na raznih mjestih strojem vrtati zemlju i dne 2. o. mj. posrećilo im se pronaci nedelno grada živu vodu. Svatko si može lahko pomisliti veselje, koje je usljed toga nastalo medju siromašnijim pućanstvom onoga grada.

Pazinski kotar:

Zatvorie odvjjetnička pisarnu. Talijanski listovi javljaju, da je posljednik i odvjjetnik u Pazinu g. dr. Adam Mrach zatvorio svoju pisarnu, da se je dao bistrati iz odvjjetničke komore i da je predao svoje odvjjetničke poslove, tamonšnjem talijanskom odvjjetniku dru. Constantinu. G. dr. Mrach spada medju najodlučnije naše narodne protivnike u Istri.

Učiteljska mjesta. U pazinskom kotaru popunili je definitivno sljedeća učiteljska mjesta: 1) nadučiteljsko mjesto II. reda u Pidu sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom. 2) Mjesto ravnanjućeg učitelja III. reda u Sv. Nedelji sa hrv. i

tal. naukovnim jezikom. 3) Mjesto ravnanjućeg učitelja III. reda u Gologoric, Kašćerji, Pazni i Vranji, sa hrv. naukovnim jezikom a tal. kao predmetom. 4) Mjesto učitelja III. reda u Sv. Petru u Sumi i podučitelja u Tinjani sa hrv. naukovnim jezikom a tal. kao predmetom. 5) Mjesto podučitelja u Zminju i Pidu sa hrv. naukovnim jezikom a tal. kao predmetom.

Molbe valja uložiti propisanim putem do 31. srpnja.

Upisivanje učenika za I. razred na c. kr. državnoj gimnaziji u Pazinu za nastajnu školsku godinu 1903—1904 obaviti će se dne 16. srpnja i 16. i 17. rujna l. g., a prijamni ispiti biti će dne 16. srpnja i početkom nove školske godine dne 17. rujna. Tko želi biti primljen, valja da se prijavi od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika te ima donijeti sa sobom kršćenicu (biljegovann), kojom će dokazati, da je navršio deset godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1903. Ako je pohađa pučku školu, ima prikazati i svjedodžbu polaznicu, propisanu min. naredbom 7. travnja 1878 br. 5416.

Na prijammom ispitu za I. razred zahtijeva se: a) iz nauka vjere onoliko, koliko je propisano za prve četiri školske godine pučkih škola; b) iz hrvatskoga jezika okretnost u čitanju i pisanju, poznavanje pravilnih oblika, vještina u razglabanju proste i raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgovora; c) iz računstva četiri glavne vrste računa sa cijelim brojevima pismeno i usmeno.

Porečki kotar:

Nedostojna igra sa našimi župljani u Grožnjanu. Od tamo nam pišu 5. o. mj.: Vrieme bježi, a naše molbe čekaju još uvijek povoljnu riešitbu od prečastnoga ordinarijata u Trstu.

Presvielti gosp. biskup zadao nam je biskupsku rieč, da će se našoj pravednoj molbi glede hrvatskih propoviedi u ovoj župnoj crkvi zadovoljiti, ali mi čekamo još i danas uzalud, da biskup svoje obećanje izpunji.

Takvo zatezanje sa riešitbom naših molba stavlja nas u nemio položaj te smo skoro prisiljeni pomisliti, da nas netko pri tom vodi za nos. Koji bi mogao biti taj netko? Je li presvj. biskup ili veleć. g. župnik? Nisu li to možda obadva.

Zalostno je, što i mi seljaci dolazimo već do takvih zaključaka, ali nitko pravedan neće nam zamjeriti što dolazimo do takvih posve opravdanih zaključaka.

Na biskupiji rekoše nam opetovno: „biti ćete uslišani, već smo dali nalog župniku, da Vam se prodiče u Vašem materinskom jeziku“, a kad tamo, talijanska se gospoda s nama rugaju, da ćemo dobiti hrvatske propoviedi kad budu oni htjeli, nipošto pako kad bude htio biskup ili svi mi izvanjski župljani. Tko dakle zapovieda u našoj crkvi? Biskup, župnik ili naši framasončici?

Mi vidimo, da nam neće preostati drugo, nego još jednom podati se na biskupiju u Trst, uzeti tamo naše molbe i obratiti se na koju drugu oblast, kad nemaju za nas srca ni na biskupiji ni u župnom uredu.

Talijanska „banka“ u Grožnjana.

Primamo od tamo: Naš g. župnik nemože nas izvanjske župljane predbiiti sladkim riečmi za to, da se odrećemo svojih starijskih pravica u župnoj crkvi, osobito što se tiče propoviedi, pak misli, da će nas predbiiti na drugi način.

Ovdje ustrojše talijanaši neku vrst posujilnice ili kako oni kažu, pučku banku, koja bi imala tobož pomoći siromašnomu pućanstvu, a u istinu imala

pripravljao — koji su pokušali, da i njemu ponude novca, samo da ga odvrata od glajbovanja, ali on je odbio najodlučnije; prokleli Judin dinar, i vrata pokazao takvim iskopajnicima: sreće našega naroda. Prema ovomu nije se čuditi, što je on bio vazda dionikom svakoga narodnoga pakreta; s narodom se veselilo s narodnom pokretom; ostaro članom naše skromne ali uvijek žive hrvatske čitaonice, dočim ju odbjegli neki bogatiji i tobožnji rodoljubi i to sve do svoje smrti, on velik, prosti kmet, on starac od 78 godina! Takovomu poštenjaku moras se diviti i reći iz dna duše: Slava mu, i vječna mu med nami u nepomena, pa u njegov se značaj ugledali ostali naši kmeti!

Još za života kazivao mi svoje knjige, pa mi neke i darovao pred 4-5 godina. Kad je pako prošle jeseni teško obolio, uvjeren, da neće već iz postelje, nekome zalosno odialo se je od svoje malene knjižnice; ponudio mi svoje knjige molbom, da jih čuvam, da jih spasim te nepropadnu, kako to obično biva s knjigama seoske inteligencije ili naobrazene ruke; da se ne budu, rekao mi je, i njegove knjižice, po budni, rekao mi je, i njegove knjižice, po njegovoj smrti kidale, drmale i na „funt prodavale!“ — Naravski, ja mu svečano i veselo obečah, da ću jih čuvati i darovati plovanjako knjižnici, koja bi morala obostojati pri svakoj crkvi, jer su to vazda preporučivali svi naši blage uspomene biskupi navlastito Bozanić i Vitezji, a sadašnji presvjelti biskup izrično to naložio u svojim sinodalnim odlukah. Kanimo dakle i mi sada osnovali takovu knjižnicu, pa ovdje vruće molimo sve naše naučene ljude, navlastito braću svećenika kojekuda rastresene, da svoje knjige ili sve ili većinom zapišu svojoj plovajnoj knjižnici. Biti će jim lepa uspomena a u Boga plaćat!

Evo naslova nekih knjiga, (i knjiga i rukopisa nabrojih 105, ali od obojice brata Pavla i popa Petra Bogovića) iz ostavštine pok. Pavla Bogovića-Simovoga, koje jasno dokazuju kakova je bila duša u toga seljaka. Možda se na te knjige još osvrlemdamo, te jim barem naslove i sadržaj objelodanimo, i tim osviedočimo neprijatelje našega naroda, da je naša književnost prema našim prilikam već odavna bogata bila, a da se naš jezik vazda zvao kako se i danas zove hrvatski:

- 1. „Oficiji blažena Marije“ — Alberti, 1616; — 2. „Molitve svadanje od nedilje“ i t. d. Bogušinović, Venecija 1704; 3. „Oficiji od nedilje svete“ i t. d. — „na korist moje braćije Hrvatov“ Venetia 1704; 4. „Bogoljubna pisma za probuditi“ i t. d. Berger Tuzna 1736; — 5. „Način pravi kako karstijani imaju Boga moliti“ i t. d. — Jurić, Mlecii 1763; — 6. „Hvale duhovne koje se pivaju“ i t. d. u Bneich 1752; — 7. „Bukvar slavenskij pismeni — glagoljski“ u Rimu 1788; — 8. Po- kupljenje umirajućih“ u Mleci 1800, u hr- vackij jezik“, Pavlović; — 9. „Nauk duhovni za žrtviti i umrieti i t. d. u Lovretu 1637; — 10. „Osmina redovnička zabave duhovna“ — Knežević u Mlecih 1766; — 11. „Pisanica duhovna kršćanskoga nauka“ Beč 1734; — 12. „Nauk kršćanski“ — Bončić u Mlecih 1743; — 13. „Kamen gravi smutnje“ i t. d. Kanizlić — Osik 1780; — 14. „Hrana duhovna“ — Zagreb 1727; — 15. „Uvjezbanje vrhu sakramenta pokore“ i t. d. u Vidnu (Udine) 1774; — 16. „Razlike besede“ (arkvenom cirilicom) Divković 1704. — 17. „Kempis-naslido- vanje“ — Kašić u Rimu 1541; — 18. „Pisme duhovne različne“ — Čulić u Mlecih 1705; — 19. „Kratko skopjenječudoredne“ i t. d. Dobretić — Ankuna 1782; — 20. „Pokornik opućen“ — Grbić u Rike 1800; 21. „Nauk novoga ispovednika“ u Mleci 1764; — 22. „Historia od Filomenae“ fra Ivan od Zadra, Venetia 1672; 23. „Dvo- struki rukovet“ i t. d. — Parčić 1702. Ve- netia; — 24. „Oficij Divice Marije“ — Venetia 1704; — 25. „Rieč Božja — re- dovnik pripovidalac“ u Mlecima 1743; — 26. „Cviti od kriposti“, Posilović 1712;

27. „Način pomoći“, Lukinić, Senj 1722; i t. d., i t. d. Imade dakle hrvatskih knjiga i knji- zica, koje su se svoj dan tiskale u Rimu, Beču, Vidnu, Ljubljani i Tirnavi, u Ankoni, u Loretu, na Rieci, Senju, Zagrebu, Osijeku, a najviše u Bnečić (Mlecima). Ovo neka si dobro zapamte neprijatelji našega roda naš vataki narod s uobraza i s neukosti, naši vataki govori mnogoput pako Dobašljani, kojim govori mnogoput pako doklaćeni tudjinao, da mi nismo Hrvati, i da naš jezik nije hrvatski nego slavinski, neka ti, govorim jim zapamte ove rieči, koje čitam na kraju rukopisa pokojnoga plovana Petra Zgombića „Zgodjenja“ imade jih 15 upisana glagolicom starohrvatski. — Ja pop Petar Zgombić zneh (znieh-izlivadil) iz talijanskoga jezika na slavinski ilirič- vacki, leto 1755“. — Za sada dosta.

Trst.

Sjajna zabava na korist družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu. Prošle nedjelje priredile su muzka i zenska podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Trstu na školskom vrtu kod sv. Jakova veliku zabavu, koja je u svakom pogledu sjajno uspjela.

Prostrani vrt slovenske škole kod sv. Jakova bijaše tako pun občinstva kao nikad sada. Računaju, da je bilo ko te za- do oko 6000 osoba. Sudjelovalo je kod zabave 12 pjevačkih zborova iz Trsta i okolice, te narodna glazba od sv. Ivana.

Na koncu programa zapjevaše svi zborovi pod vodstvom g. S. Bartelja oblu- bljenu Vilharovu pjesmu „Slovenac i Hrvat“ a na obćeniti zahtjev zapjevaše još, poznate krasne zборе „U boj“ i „Morje“. Čestitam podružnicam na toll sjajnom uspjehu.

Kapetani i poručnici trgovačko-mornarike. Ovih dana položiše izpit kod c. k. pomorske vlade u Trstu za kapetane i poručnike sljedeći kandidati: za kapetane duge plovište g. Spiro Zmajević, Mate Popović, Miliivoi Juskočić, Oskar Sičen, Luka Vodavčan i Artur Lederer. G. Robert Reya položio je izpit za poručnika.

Otvorono mjesto. Kod c. k. pomorske vlade u Trstu otvoreno je mjesto kanceliste u XI. plateznom razredu. Molbe sa dokazi o sposobnosti za vršenje te službe i o poznavanju zemaljskih jezika valja pod- nesti c. k. pomorskoj vladi u Trstu naj- duže do dne 21. Julija o. g.

C. k. poštino i brzopisno ravnateljstvo u Trstu raspisuje sljedeći na- tjedaš: Mjesto poštanskoga poslovača kod na novo ustanovljenoga c. k. poštanskoga ureda u Susku (III./6.); područje ravnateljstva pošte u Trstu. Sadanji paval za održavanje služe god. 140 kruna. Dolićene molbe treba podastrijeti ovomu ravnateljstvu u roku od 3 tjedna.

Razne primorske vijesti.

Premještenja i imenovanja. Službeni list bečke vlade priobčuje sljedeća premještenja i imenovanja srednjškolskih profesora: G. Juraj Mair profesor na državnoj gimnaziji u Puli, premješten je na gimnaziju u Maribor. G. Ivan Siegel, profesor u Ljutomerici, premješten je na gimnaziju u Pulu. G. Eugen Weber, profesor na gimnaziji u Puli, premješten je na gimna- ziju u Maribor.

Namjestni učitelji bijahu imenovani stalnimi učitelji g. Eduard Bauer na državnoj gimnaziji u Puli. G. Luka Brolich, g. Vladimir Nazor i g. Davorin Zgrablič učitelji na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Iz zemaljskog školskog vieća za Istru. U posljednjoj sjednici c. k. zema- ljskog školskog vieća za Istru bijahu stvoreni sljedeći zaključci: dozvoljeno bi- jaše proširenje pučkih škola u Sanvicieni i u Berseču na dvorazrednic. Sestram Benediktinkam u Krku dozvoliša, da mogu podučavati do konca ove školske godine. Kotarskomi škol. vieća u Lošinjku naloženo

bijaše, da poduzme potrebite korake za ustrojenje javne pučke škole za žensku djecu u Krku početkom dođuće škol. godine. Zaključeno bijaše o molbi zemaljskoga odbora u Poreču glede postignuća prava javnosti na ženskom liceu u Puli, i o molbi sestara Pravidnosti u Rovinju, da se dade pravo javnosti njihovoj školi.

Riješene bijahu molbe i predlozi glede premještenja učitelja kano i molbe glede petgodišnjih doplataka. Riješen bijaše utok zem. odbora proti odluci, da ima pokrajina pokriti troškove raspisa natječajah za po- punjenje učiteljskih mjesta.

Telefonska sveza Trst-Opatija-Rieka. Opatija, u koju dolaze ljudi sa svih strana, ima do sada telefonsku svezu samo sa Voloskom i Matuljama i jedne i Lov- ranskom s druge strane. Za čudo je mno- gim, što nije vezana sa većimi središti monarhije. Razni naši čimbenici, naročito pak zastupnik Spinčić, zauzeli su se po- novno kod dotičnih oblasti, da se Opatiju veže telefonski sa daljnjim svijetom. Sad doznamo s posse pouzdana izvora, da je telefonska sveza Trst-Opatija-Rieka uvrštena u proračun za godinu 1904. Tim će biti Opatija spojena telefonski s jedne strane kroz Trst sa Pulom, sa Ljubljanom, Gracem, Bečom, s druge strane kroz Rieku sa Zagrebom i Budapeštom. Bit će u obće Opatija, a zajedno s njom i Volosko i Lovran, spojena telefonski sa većimi sre- dišti monarhije, sa daljnjim svijetom.

Naizanjanomim gradskim obćinama. Talijanski listovi javljaju, da je zemaljski odbor u Poreču odbio utok hrvatskih gra- djana u Lovranu proti imenovanju po- časnih gradjana u osobah istarskih Tali- jana: Cleve, Cheraiča i Tomasi-a, koji su toliko zaslužni za onaj grad i za onu obćinu, da te zasluge nisu poznate niiti tamosnjemu svemogućemu K u k u m i.

Državna podpora obrtnim školam. C. k. namjesticstvo u Trstu priobćilo je trgovaćkoj komori u Rovinju, da je mi- nistarstvo bogostojlja i nastave doznačilo obrtnoj školi u Kopru državnu podporu od 1400 kruna, jednako školi u Poreču 1000 kruna, onoj u Piranu 1400 kruna, u Rovinju 1600 K i u Kastvu 2400 K.

Odbijena resolucija. U sjednici zema- ljskoga sabora za Istru od dne 15. Julija 1902. prihvaćena bijaše resolucija, kojom se je molilo cesarsku vladu, da bi ostatak duga od ezonera poklonila pokra- jini našoj. Ministarstvo nutarnjih posala dogovorno sa ministarstvom financija nije uslusalu tu molbu.

Razni primosi.

Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu pripisali su tekom mjeseca svibnja o. g. sljedeći primosi:

- a) redoviti prinosisi: Tomislav pl. Vučetić, župnik — Korenica K 10; Kvir. Kl. Bonafadić, Krk K 10; Josip Baslijanji, svećenik — Barban K 10; Franjo Perčić, svećenik — Mune K 10;
- b) darovi: Franjo Matejčić, c. k. zema- ljski školski nadzornik, Trst K 40; N. N. za prodane 3 marke 30 h.; Sime Erulić, župnik — Grdoselo K 5; Josip Filiplić — Lindar K 5; Banka i stediona za Primorje — Sušak K 50; dr. Ivo Po- ljancar — Vrnbik K 10; Eugen Kumičić — Zagreb, sabranih u dvie prigode medju Startevanicima K 66-20; Iv. Milohnić, umir. prof., Cres K 3; Ljudevit Sudić, Krk K 3; W. Polonio, Cres K 2; N. N. Kašćerga, sabrao na palci Antona Hrvatina K 14-26; Prigodom krstilbe kćeri Mogo- rović Aleksandra — Kašćerga, sabrana K 47-66; Sime Defar, župnik — Dekani K 13; Ivan Mahnić, bivši župan — Dekani K 20; U ime Boga — Istra K 700; And. A. — Trst K 10; N. J. — Trst K 4; Ambrož Haračić, prof. — Trst K 5; Arneri Jero po g. kapetanu Karloviću — Trst K 13; N. N. — Pazin K 1; Cinkopan Lucija — Gračić K 1; Barbara Veikonja K 4; Istarska posujinica u Puli 30% od čistog dobitka K 300; Njezina podružnica — Pazin K 300.
- Plemenitim darovateljem se najiskre- nije zahvaljuje
- Za obiteljni postradalih žrtava u Banovini pripisalo našoj upravi:

Prof. g. pop Frane Volarić iz Kor- nića K 5, preč. g. Karabaić Antun, ka- nonik u Gracu K 6, g. Matko Višković- Pavlić K 14, sabranih u Sv. Lovreču na Labinsćini, gdje se i sv. misa zadusnica održavala za pale žrtve.

Ukupno danas K 25—
U broju 26. iskazano K 579-38
Svenkupno K 604-38

Politički pregled.

U Puli, dne 9. Julija 1903.
Austro-Ugarska.

Zadnjih dana probćivale su bečke novine danomice nove vijesti o ministarskoj krizi, usljed koje da će dati čitavo mini- starstvo ostavku. Medjutim se ta kriza ustalozila te će odstupiti jedino ministar za Česku dr. Rezek.

Kao povod toj krizi navadja se s jedne strane preveliko popuštanje novoga ugar- skoga ministarstva napram opoziciji u madjarskom saboru u pogledu vojne os- novne, s druge pako navodi se obstrukciju, koju započeo češki zastupnici pred samim odroćenjem carevinskoga vieća.

Poluslužbeni listovi javljaju, da „Družbe dovede do krize poteškoće, tićuće se državo- pravnih odnošaja Austrije prema Ugarskoj i unutrašnji parlamentarni položaj. Glede ovog posljednjeg, da će vlada nastojati o- tom kako bi uprićila nove dogovore iz- medju Čeha i Niemaca, jer dok se oni nesporazumiju neima nade, da bi se parla- mentarni položaj promjenio na bolju.

Pošto ostaje ministar dr. Koerber i nadalje na čelu ministarstva, drži se, da je zadovoljeno njegovim prigovorom proti presizanju s Ugarske strane u interese naše državne pole.

U ponedjeljak bijaše ministarsko vieće koje je imalo konačno rješiti ministarsku krizu.

Novo ministarstvo u Ugarskoj naići će na odpor radikalnijih živalja neodvisne narodne stranke, koji nehtjedeše pristati na uvjete, na koje je bio pristao vodja te stranke, zastupnik Košut. Novi mi- nistar, prepsjednik Khuen Hedervary, uvje- ritiji će se do mala, da se neđa u Ma- djarskoj nasilno vladati kao što je vladao punih 20 godina u Hrvatskoj.

Po odstopu bana Khuenta, imenovan bijaše banom za hrvatsku, bivši veliki župan prof. dr. Teodor Pejačević, sin bivšeg hrvatskog bana grofa Ladislava Pejačevića.

Novi ban služio je dugi niz godina pod banom Khuenom, čije je naloge do- sledno provadjao. Od njega neimaju se čemu radosi Hrvati, jer je uzrastao u duhu današnje madjarske stranke.

Ban Pejačević položio je prisegu u ruke hrvatskoga kralja, od koga je ujedno dobio čast tajnoga savjetnika.

Uslied odstopa bana Khuenta nastati će promjena i medju višim činovnicvom u Hrvatskoj. Tako bi imao odstupiti pred- stojnik nutarnjeg odjela Krajčević i pred- stojnik pravosuaja Klein. Za ta odlična mjesta natječu se mnogi madjarski za- stupnici, koji misle, da su si stekli pravo na ta mjesta tim, što su pomogli banu Hedervary-u spraviti hrvatski narod u današnji tužni položaj.

Što se tiče politike novoga bana grofa Pejačevića, to se čuje, da se je on izjavio bečkim novinarom, da će on sliedi- ti stope svoga predšastnika i da će na- stojati, da se vrši temeljni zakon ili na- gođba, sklopljena izmedju kraljevina Ugar- ske i Hrvatske. On da je stavio dapače kao uvjet kad su mu ponudili bansku čast, da se imade nagodbeni zakon naj- točnije provadjeti. Madjarska vlada ili bivši ban Hedervary, kao ministar pred- sjednik mogao mu je lahko obećati, ali dvojimo veoma, da će se on nagodbenih zakona držati, kad ih je sam kao ban nogami gazio.

Nakon bučnih dana u Kraljevini prigodom dolaska kralja Petra I. i njegovog ustoličenja, nastao je svuda u Srbiji koliko željeni mir. Dočim su još bile danas osam dana pune novine svakojakih vijesti iz Srbije, danas se tamošnjih najnovijih događaja više ni ne spominje.

Kralj Petar odlučio je, da će proputovati sve krajeve Srbije, da upozna narod i da sasluša njegove želje i potrebe.

O kakvoj kazni častnikah-urotnikah neima više ni govora tamo, a reć bi, da su i tudje vlasti od svojeg zahtjeva, da se urotnike kazni, odustale. Provedenje takvog zahtjeva bilo bi naišlo na zestog odpor ne samo među častničtvom, već takodjer i među nižim vojničtvom i među samim narodom, koji je jedva čekao, da se oslobodi teškog jarma Aleksandrove vlade.

Bugarska.

Jednom njemačkom listu javlja njegov dopisnik iz Sofije o razgovoru, što ga je tamo imao sa ministrom Petrovom. Ovaj je kazao dopisniku, da bugarska vlada ne goji ratnih nakana, već da se boje takvih nakana od strane Turske. Naši agenti — reče ministar — javljaju nam o nagomilavanju turskih četa na naših granicah. Ako i nemisle odlučujući krugovi u Carigradu već danas na rat, tko nam jamči, da će to stanje dugo trajati. Turske čete neće na skoro imati dosta hrane pa će se onda dati na pljačkanje. Već se zalieću pojedinci u bugarska sela, te tu plien sve, što im dogdje pod ruke.

Na dopisnikovo pitanje, dali će bugarska vlada naoružati svoje čete, odgovori ministar, da Bugarska mora biti na oprezu i da ne smije dopustiti, da bude iznenađena, pak dogodilo se što mu drago.

Francuska.

Dne 6. o. m. stigao je predsjednik francuske republike Loubet u London u posjete englezkomu kralju Eduardu VII. Predsjednika prati ministar izvanjskih posala Delcassé. Odatle se zaključuje, da će to putovanje imati i politički značaj. Poznato je, da imade između Francezke i Englezke više neriješenih pitanja, kao što i međunarodno pitanje o zaposjednucu Egipta po englezkih četa, te da će se ta pitanja ovom prilikom konačno riješiti. Englezi su dočekali veoma srdačno Loubeta kao što i njegovog ministra izvanjskih posala, komu da su Englezi veoma zahvalni, što je znao utoložiti francuzku mržnju proti Englezom povodom englezkuburskog rata.

Bolest Lava XIII.

Iznenadno narušenje zdravlja devetdesetogodišnjeg starca pape Lava XIII. otkrnilo je širom svijeta. Glasovi, što stizavaju iz Rima i predhodne mjere, koje se čine za svaku eventualnost, te poziv kardinala i papinih nećaka iz njegovog rodnog gradića Carpineta u Rim, čini se, da opravdavaju bojazan, da je glavar Krstove crkve na domaku koncu svoga vieka. Jaka narav papina, koja je dosegla uvijek izdržala svaku promjenu u zdravlju, kojoj je podvrgnuta starača dob, ovog puta teško da će uzdržati, jer je bolest i odviše ozbiljna. Papa se je naime teško prehladio i obolio na upali pluća, koja ga je upala bacila u groznicu.

Papin tjelesni liječnik dr. Lapponi, a i druge vrstnije liječničke sile dan i noć nadziru tok njegove bolesti, koja bi mogla samo onda jenjati, bude li narav nadjačala krizu.

U predsobama Vatikana, kao što na trgu sv. Petra izpred njega, izkuplja se mnoštvo svijeta, čekajući, kakve će mu glasove donieti oni, što su oko njega. Juče u jutro diktirao je papa zadnju razpoložbu svoje volje glede svojih rođjaka,

a isto tako i glede crkvenih poslova. Papinski kardinal-zamjenik javio je jednim proglasom rimskom građanstvu nenadnu bolest papinu i ujedno ga pozvao, da se za njegovo zdravlje pomoli Bogu. Molitve za papu obavljaju se po svim rimskim crkvama, u kojima je juče u jutro kroz čitavi sat bio izložen sveti sakrament.

Bolest papina osobito je utiskala učinila na pučanstvo njegovog rodnog mjesta Carpineta, kome je papa uvijek bio pravim ocem, obdarujući ga svakom blagodat i ukrasivši ga mnogim javnim zdajnjima. I njemački car — ta on je svagdje prvi među svojim kolegama — Vilim II. začuivši za nepovoljne vijesti o papinu stanju, brzojavio je kardinalu Rampolli, tražeći od njega točne obavijesti, čemu mu je i udovoljeno.

Prošaste noći krenulo je papino zdravlje nešto na bolje; njegovu snažnu narav još uvijek se bori sa bolešću, a hoće li je nadvladati, znati će se ubrzo. Liječnici se još nisu konkretno izjavili, ali goje uvijek dobre nade. Papa je pri podpunom razumu i svijesti i sam veli, te osjeća, da ga izdavaju tjelesne sile, koje da će ga doskora posvema ostaviti. On sam nema nade u ozdravljenje. Juče u jutro instalirao se je u vatikanskim odajama kardinal Oreglia. Prisutnost ovog kardinala kamerlenga zahtjeva to, što papa ne može vršiti svoju vrhovnu vlast. Zadnji liječnički buletin od juče do podne donosi, da u papinomu stanju nije nastupila nikakva promjena, bolest nije krenula ni na bolje, ali ni na gore.

Zainteresovani krugovi govore već i o nasljedniku Lava XIII. »Berliner Tageblatt« veli, da kandidatura kardinala Rampolle na papinsku stolicu ima slaba izgleda u uspjeh, premda je više od polovice kardinala imenovano na njegov predlog. Najvjerojatnije je, da bi papinsku stolicu mogao zasjesti po smrti Lava XIII. kardinal Vanutelli, kojeg bi kandidaturu poduprla većina talijanskih kardinala, te kardinal austrijski i njemački.

Joakin grof Pecci rodio se je 2. ožujka 1810 u Carpinetu, a od osme godine odgojen je u isusovačkom kolegiju u Viterbu. Kasnije je bio u Rimu. 1832. poslao je doktorom teologije, 31. prosinca 1837., posvećen za svećenika, 1838. papinski delegat u Benovuto, 1841. u Perugiji, 1843. nadbiskup damijski in partibus i nuncij u Bruselju, 1846. biskup u Perugiji, 19. prosinca 1853. kardinal, 1877. kamerlengo, a 20. veljače g. 1878. izabran po smrti pape Pija IX. papom, te kao takav okrunjen 3. ožujka 1878.

Na stolici sv. Petra Leon je XIII. 263 papa, a po dobi vladanja nadkrililo ga je jedini Pijo IX., koji je na njoj sjedio 31 godinu, 7 mjeseci i 22 dana. Za svoga vladanja zakopao je Leon XIII. 146 kardinala, od kojih je sam imenovao 84; Pijo IX. 58, a Grgur XVI. 4. Pribrojivši posljednje kardinale, koje je papa imenovao 22. lipnja 1903., preostaje ih danas na životu 64, od kojih je jedini kardinal-dekan sv. zbora Oreglia imenovan još od Pija IX., a ostala 63 imenovana su od današnjeg pape, — koji je po tom za svog pontifikata imenovao u svemu 147 kardinala.

Danas sjedi u sv. sboru 39 Talijana i 25 inozemaca, t. j. 7 Franceza, 5 Španjolca, 3 Austrijanca, 3 Nijemca, te po 1 Portugiz, Australac, Amerikanac, Irac, Belžan, Madjar i Poljak. Najstariji po dobi jest kardinal-nadbiskup Celestia u Palermu, koji je u siečnju navršio 89 godinu, a najmladji je kardinal-nadbiskup praški barun Skrbensky, koji je upravo ovih dana navršio 40. godinu.

Među kardinala, koje se spominju u prvom redu kao papabili, t. j. da bi mogli postati papom, jesu: Rampolla, Gotti i S. Vannutelli, u drugom redu Agliardi, Ferrata i Svampa.

Razne vijesti.

Odlukovanje. Službeni list bečke vlade javlja, da je Njegov Velicanstvo car i kralj Fran. Josip imenovao c. k. savjetnika na namjesništvu u Trstu i izviestitelja upravnogospodarakih posala u zemaljskom školakom vieču u Primorju g. Rudolfa Czernaka pl. Eichenfeld, koji je do sada imao naslov i zvanaj dvorskoga savjetnika, dvorskim savjetnikom ad personam.

Ivo Vučković iz Trsta nam pišu 6. o. m. Ovamo je stigla iz Siska tužna brojavna vijest, da je tamo preminuo nakon kratke bolesti providjen sv. Otajstvi za umiruće dični starina i trgovac g. Ivo Vučković, otac omlječiga trščanskoga rođoljuba g. Gjuro Vučkovića.

Pokojnik ostavlja teško uciviljenu stariju suprugu, tri kćerke, od kojih je jedna udata za poznatog hrvatskog pisca g. Korzara a druga za odvjetnika g. Striskovića, i sina jedinca, našeg g. Gjuro, pobratima hrvatskih i slovenskih prvaka Istre i osobito prijatelju hrvatske mladeži u Istri, te iskrenog podupiratelja svakog plemenitog narodnog poduzeća u našoj ožj domovini.

Dičnomu pokojniku neka podijeli Svevišnji viečni pokoj, a njegovimi milim, osobito prijatelju i pobratimu Gjuru, s kojim djele tešku bol mnogobrojni njegovi prijatelji i štovatelji širom Istre naše srdačno saudešće!

Istrija u privremenom proračunu. Službeni list bečke vlade priobćuje cesarsku naredbu od dne 29. junija o. g., kojom se dozvoljava vladi, da može na temelju § 14. ustava utjerivati poreze i troškovi za državne potrebe t. j. daje njoj se privremeni proračun.

U tom proračunu nalazimo glede Istre sljedeće stavke i iznose.

U proračunu ministarstva unutarnjih posala nalazimo svotu od 3000 kruna kao državnu podporu za gradnju vozne ceste iz Beršeta do tamošnje luke na moru. Za popravak ceste Klana-Paka (občina Kastav) 7000 kruna.

U proračunu ministarstva bogostovlja i nastave nalazi se svota od 12.000 kruna za pučke škole u Istri.

U proračunu ostalih ministarstva neima ni novčića za potrebe naše Istre.

Konac školske godine na hrvatskoj velikoj gimnaziji na Sušaku. Dne 19. junija o. g. zaključena je na hrvatskoj velikoj gimnaziji na Sušaku svečanim načinom sa »Tebe Boga hvalimo« školska godina 1902—1903.

Pošto nedobismo običnog školskog izvještaja priobćujemo po službenih novinah hrvatske vlade sljedeće podatke o toj gimnaziji: Ovaj zavod, na kojem je obučavalo 20 učiteljskih sila u obligatnim, a 4 učiteljske sile u relativno obligatnim predmetima, polazila su koncem drugog poljeća 383 učenika, i to 377 javnih i 6 privatista. Od ovih je bilo: po zavjercu: 247 iz Hrvatske, 5 iz Slavonije, 10 iz Dalmacije, 5 iz Bosne i Hercegovine, 8 iz Kranjske, 105 iz austrijskog primorja (Istrije), 2 iz Ugarske i 1 iz inozemstva; po vjeri: 363 rimo-katolika, 14 grč-iztoč. i 6 moj-sijevaca. Po napredku dobila su 54 učenika prvi red, 12 treći red, 83 popravak, a 12 ih je ostalo neizpitano. U ljetnom roku šk. god. 1902/3. prijavilo se je za izpit zrelosti 35 javnih učenika VIII. razreda, 5 opetovata, 5 privatista i 1 ekster-nista. Uspjeh tog izpita objavit će se na godinu.

Nautička škola u Bakru. Primiti smo iz vijestaj kr. nautičke škole u Bakru za školsku god. 1902./1903. iz kojega doznajemo, da ovaj narodni zavod krasno uspjeva. Od 92 učenika se-torica je njih bila u petom nautičkom razredu te su svih šest položili zaključane ispite. Trejica učenika bilo je iz Istrije. Sto nam je palo u oči, jest ono previše

(talijanski u predavanju, a čuveno, a to ne zbog toga što bi sudjelovali učenje jezika, nego zbog straha za našu narodnu stvar: tesko bo imamo lakustvo; sa tima na pol talijanski izučeni pomorcima-Hevalima, koji kad idu na Rijeku ili u Tra, ako ne odmah, a to: Zalibože u jednom pokolenju gube višeputa i zadoju iskru narodne hrvatske svijesti.)

Povećanje parobrodarskog prometa. U nakani da se povećae parobrodarski promet na istočnoj istarskoj obali, tako da se zadobije svakodnevni avestiz između Rieke ter Istarikih luka i Pule; kao takodjer obratno, odmao je Ugarako-Hrvatsko parobrodarsko društvo na Rieci obaviti sa 15. srpnja o. g. pragn Cres-Rieka, pomoćužut napraviv broj putovanja na pruzi Rieka-Pula te ustrojoe jednu redovitu plovidbu između Lovrana i Plo-mina, potonju svakim danom; izuzev nedjelje i blagdana i to kao priključnu prugu k onoj između Rieke i Lovrana.

Ustled ovih preinaka polaziće će odu-sele sredstvom raznih pruza parobrodi svakog dana izim nedjelje iz Rieke u Pulu, a iz Pule na Rieku svakim danom, izuzev petak.

O događaju u Hrvatskoj pisale su novine svih europskih naroda te se zadovoljstvom može istaknuti, da su mnoge stvari razbistrene presude ostarjene a simpatija za Hrvate svuda razširena. U svojem broju od 20. junija t. g. (Serie XVIII, vol. X, Quad. 1772) im i ugledna talijanska smotra »La Civiltà Cattolica« dopis o Hrvatskoj, koji nam je prijatelj poslao u prevodu, ali ga nemožemo tiskati, jedno zbog nestajice prostora, a drugo jer se odnasa na stvari već dostašno opisane u našem listu. Opažamo ipak, koji je hvale-vrijedno od uglednog lista te donasa vjerno opisane događaje i njihove uzroke uz očitu simpatiju za hrvatski narod i njegove ideale.

Humboldt Arcata-Kalifornija. 30. maja 1903. Slavno uredništvo! Molim Vas, da uvrstite u Vaš velečienjeni list ovo kratko pismo, upravljeno stanovnikom u Jusićih i na Brežici — občina Kastav. Jos prošle godine sastalo se više nas Kastavaca kod ovdje nastanjenoga Nika Đubrovića iz sela Mihovića. Na predlog našeg zemljaka Frana Lipića iz sela Spintići, sabrali smo u veselom društvu oko 20 talira ovdajšnje vrijednosti i to kao naš skromni dar za crkvicu B. D. Marije u Jusićih. Taj novac odposlasmu u milu nam domovinu i kasnije doznasmu, da je novac sligno na opredieljeno mjesto i da bijaše služena služba božia u rečenjoj crkvici.

Sa pošiljkom molili smo ujedno one, kojim novac poslasmu, da bi se priobćila imena darovatelja bilo u »Našoj Slogi« ili u »Narodnom Listu«. Naša molba ne bijaše uslišana, a to nas boli, ne radi nas Kastavaca već osobito radi onih poboznih osoba, koje su nam pomogle složiti onu svoticu i koje nas kasnije upitase da li bijaše sve priobćeno, kako smo im bili obećali.

Nam nije braćo iz Jusića i Brežica ni do slave ni do časti; ali nam je teško što se nije izpunilo našu želju, jer bismo bili drugi put srčanije stupili pred dobre i milostive ljude, da nam kod sabiranja za ovu ili onu dobrotvornu svrhu, prijez pomoćnicu ruku. Ovakvo neimamo obraza obratiti se na njih i po drugi put, jer bi nam lahko rekli, da nismo prvi put odražali rieči. Deder dakle braćo odazovite se našoj molbi a mi ćemo ovdje u delekom svijetu sjećajući se naše mile domovine opet prikočiti na pomoć jednoim ili drugom od naših dobrotvornih društava, koja djeluju toli plemenito za našu sirotinju u tužnoj nam i miloj Istri.

U to ime, draga braćo, iz daleke Kalifornije srdačno Vam pozdrave šalju svi domcrođci, napose Vaš V. F. R.

**Zahtjevajte pravi
kranjski brinovec**
drostruko žgani, od
Frana Cvek-a u Kamniku (Kranjska).
Traži se solidan zastupnik za Istru.

Prvo slovensko skladište pokućstva!
ANTONA ČERNIGOJ
TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu - Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurencija nemoguća,
jer je pokućstvo iz prve ruke.

**Mlatilnice i
čistionice za žito,**
slamoreznice, vinske preše i mlatilnice,
preše za sieno, pumpe za svaku porabu,
pligova itd. dobiva se uz nizke cijene
i iz najboljega gradiva u skladištu
tvrdke
ŽIVIC I DR. u TRSTU
Via Commerciale 2, polag trga vojarne.

Marko Zović
krojački majstor
u PAZINU polag hrv. ljekarne,
preporuča se p. n. občinstvu, posebice
veleč. gg. svećenicima, činovnikom, učiteljima itd., za ugotavljanje mužkih odjeća
po najnovijoj modi. Džim obilati zalihi
raznih tkanina iz prvih tvornica. Imajuć u
mojoj radionici radnika najbolje vrsti,
to sam u ugodnom stanju udovoljiti svakom
zahtjevu mojih poštovanih musterija.
Primam narudžbe iz okolice po točnoj mjeri
bez pokušaja (probe). Imam u zalihi gotovih
haveloka i ostale robe uz primjerene
cijene, bez bojazni utakmice. Dajem i na
obročno; odplaćivanje uz dobru jamčevinu.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
TRST - BEČ.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama
kuća utemeljena god. 1849.
Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacрте osnova,
pregled sobnih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cijena.

Ljekarna k sv. Cirilu i Metodu
u Pazinu (mala fontana)
preporuča slavnim občinstvu svoju bogatu zalihi
izvrstnih i svježih lijekova; bilo to modernog
ili starijeg izuma. Osim toga ima u zalihi tu i
inozemnih specialiteta, rudnih voda, kirurških
ovoja i sprava, toaletnih sapuna itd.
Napokon ima i pripravlja svelekove za domaće
blago (ovčje, kože, svinje, konje, goveda), kao
prah za šušac ili suš itd.
Podvorba točna i u svako doba.
Mr. Pharmaciae Antun Marcelja,
provodnik ljekarne.

Tko se želi obkribiti pravim
naravnim maslinovim uljem
kao što i svakovrstnim naravnim vinom
neka se obrati na tvrdku
Ant. Trančić, Pola,
Via Marianna br. 7.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

VAŽNO ZA SVAKOGA!
Razprodaja!
Uz nečuvano jeftine cijene za ciglih 2 for. 85. može se
dohiti krasna garitura sastojena iz 14 dragocijenih nakitnih predmeta:
1 elegantni zlatni ili nikalji oklopni lanac zajedno sa privjeskom.
Pariski sistem.
1 zlatna-igla za kravate sa inliriranim briljantima.
1 par pozlaćenih gumba za manjete, marka "Garantio".
1 garitura zlatno-dugmeta za košulje i ogut sastojena od 5 kom.
1 par prave srebrne navušice sa slatbenom puncom.
1 zlatna-prsten sa elegantnim kamenom.
1 krpna ogledalo u okviru.
Cetnašst ovih vrijednostnih i krasnih predmeta
zajedno sa anker-remontar-urum razaslije za ciglih
2 for. 95. novčecem ili ako se novac unapred doznači tvrdku
Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.
Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac
nikakav riziko ne nosi.
Bogata ilustrovana cijenik različitih draguljarskih stvari badava i franko.
Preprodavaoci i posrednici trguju se.

Zemaljsko erarno lječilište liidže kod
Sarajeva
u Bosni.

Liečenje pićem i kupanjem, toplina vrela 57-50 C.
Djelatne sastojine:
Gluzberova sol, chloridi i bicarbonati vapnika i gorkična, prosta voljična kiselina.
Hidžansko vrela djeluje lako raztapajući, pobuđuju apetit, uništavaju kiselinu, ublažuju
bol i grčeve, izlučuju sluz, pospješuju lučenje žuči, proizvode obilno mokrenje, pod-
pomažu pretvaranje krvi, upravlja kruženje žilo vratnice i povisuje trošenje masti.
Lieči: dugotrajne bolesti želudca i crijeva, slezena, jetara, mjehura i bubrega;
dugotrajni katari gornjaka, jabačice i dušnika, dugotrajno bolesti ženške, kostobolja, se-
cerni proljev.
Osim toplih kupelji, hidroterapijske kupke po sustavu prof. dra. Winteralta.
Kupališna sezona od 15. maja do 15. oktobra.
Kupališni liečnik dr. Hermann pl. Golltelli.
Uspješne vruće i blatne kupke, gnjetenje i električno liečenje za reumatične
boli, kostobolja i njezine posljedice, rinalitis, kostene i ženske bolesti.
Vruće, blatne i obće kupelji, hladna plivaonica uz najjeftinije cijene.
Na liidži imade preko 120 elegantnih i svakim komforom uređenih soba za strance,
dvorana, porodičnih odaja, u 3 hotela zemaljskog erara.
Dvorane za kavu, konverzaciju i hiljarde i listovi svih zemalja.
Umjerene cijene. Oluja zajedno sa postugom od 2-6 kruna dnevno.
Tko buravi preko 14 dana dobiva 10% popusta.
Caracasel, cocomit i lavra-tenis igra, streljana, jahad konji, hintovi, koturači (bicikl),
omnibus za vrela Bosne i Hm. daleko, željezna u brda itd. Promet lokalnih vozova (20
vagona dnevno) izmedju liidže i Sarajeva.
Dnevno muzikalan koncert vojničke glazbe, bez muzikalne i kupališne pristojbe.
Prospetiti i svi drugi obavještanji daju se po želji badava.
Gosti iz Dalmacije imadu osobnih polakšica i to kod stanova i vožnje željeznicom
tako da kod borave preko 14 dana na liidži besplatno mogu željeznicom u Dubrovnik ili
Metković se vratiti.
Prijedjena je i dalmatinska kuhinja i govore svi zemaljskim jezikom.
Uprava lječilišta.

RODOLJUBI!
Kupujte samo Cirilo - Metodijске žigice!

Hrvatski specialitet!
jest jedna vrst najboljeg pamučnog platna izvrstna za rublje
i svo kućne potrebe.
Platno je 84 ctm. široko i sadržava 23 mtr. (30 starih rifa). Za
dobru vrst i trajnost jamčim.
Komad stoji K 15.— i na zalih i imade uvijek do 1000 komada.
Jedino za dobiti u Hrvatskoj kod
FRAN SARIDJA, Zagreb, Ilica 39.

Istarska Posujilnica u Puli.
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrudnih dielova jedan ili
više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član
istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka. te plaća od
Vrača na štednju uložene iznose do 100 K bez pred-
hodnog otkaza, iz-
nose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od
14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložnja suglasno
ustanovio veći ili manji rok za otkaz.
Zajimove (posude) daje samo zadrugarom,
i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati pr. p. i 3-7 sati
osim julyja i augusta mjeseca od 9-12 prije podne.
Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno
lievo, gdje se dobivaju pblize informacije.
Ravnateljstvo.

JOSIP POTOČNIK, PULA
Via Sergia 33.
Skladište glinenih peći, štednjaka raznih vrsti
i kada za kupanje — Mosaik- i Klinker - Pleče.
Taracanje i oprema zidova sa pločama.
Patentirani pokrovi - - -
- - - - za dimnjake.
Specialista za gradnju raznovrstnih ognjišta.
Cijenike šaljem na zahtjev
besplatno i franko.
Zastupnik tvornice pokućstva
J. J. NAGLAS u Ljubljani

